Година V | Цариградъ 7 Декемврій 1871 | Брой 49

МАКЕДОНІЯ

Листъ за политикѫ и книжевность.

МАКЕДОНІЯ ще излиза единъ пѫть прѣзъ седмицѫтѫ, въ Сѫбботѫ.

Цѣна прѣдплатена за годинѫ 4 бѣлы меджидіета, а за шесть мѣсеца 2 и половинѫ както въ Цариградъ тукъ тъй и на всякдѣ по вѣнъ.

Единъ листъ има 2 гроша.

Писма не освободены отъ пощенскѫ платѫ и нарѫчванія за вѣстникъ не съдружены съ прѣдплатѣтѫ не ся пріемѫтъ.

Всяко порѫчваніе и изисканіе, за все що ся отнася до Македоніѫ, ще ся отправя исключително до редактора и издателя П. Р. СЛАВЕЙКОВА.

Подписка-та на спомоществованія-та става въ Цариградъ, въ Писалѫщето на вѣстника, Асма-алтѫ въ пиринчіитѣ у Джамлѫ-ханъ № 15, а по вѣнъ при отредеными настоятели, които отговарятъ за вѣстникъ-тъ.

Статіи и писма за общеполезны работы вмѣстяватъ ся безъ платѫ, стига само да сѫ снабдены съ вѣрны подписы. За частны извѣстія плаща ся по гр. 2 за ред.

На настоятелитѣ ся устѫпва по пети на сто отъ цѣнатѫ на спомоществованіята като съберѫтъ отъ три спомоществованія на горѣ и гы издѣлѫжатъ.

Отъ Редакціяѫтѫ.

Като навьршамы петѫтѫ годинѫ на теченіето на Македоніѫ ный извѣстявамы о-врѣме на почитаемытѣ си спомоществователи че смы въ намѣреніе да слѣдувамы и за напрѣдъ издаваніето на този листъ съ всевъзможнытѣ отъ нашѫ странѫ старанія и усилія за улучшеніето му.

Но като намѣрвамы смѣткытѣ на прѣминѫтѫ годинѫ твьрдѣ не изгодны за съществованіето и благоуспѣваніето на листътъ, ный признавамы да увеличимъ цѣнѫтѫ на спомоществованіята отъ 4 на 5 бѣлы меджидіета за между по държавѫтѫ а на 6 за вѣнъ отъ държавѫтѫ, поради скѫпото стѫпваніе на пощенскытѣ разноскы, които ни дадохѫ осязателно да разберемъ пагубѫтѫ си до сега.

За едно възможно отъ нашѫ странѫ възнагражденіе срѣщу повишеніето стойностьтѫ на листътъ ный ся задлѫжавамы да прибавимъ на сегашното теченіе и еднѫ редовнѫ ежедмичнѫ притуркѫ.

И тъй желающитѣ за напрѣдъ да пріематъ МАКЕДОНІЯѫ нека ся съобразятъ съ тѫзи новѫ и необходимѫ наредбѫ.

Ный казахмы че смы въ намѣреніе да слѣдувамы и за напрѣдъ издаваніето на МАКЕДОНІЯѫ, но трѣба да приложимъ че това зависи съвьршенно отъ пріемътъ който ще намѣри тя и за напрѣдъ между съпародницытѣ ни и отъ усердіето което ще покажѫтъ тѣ и пакъ за поддьржаніето ѝ. Программѫ новѫ ный нѣма нито да правимъ нито да слѣдувамы, въ който пѫть смы тръгнѫли отъ край. Въ него искамы да вьрвимъ и ще вьрвимъ и до край, служаще не на личности, на партіи и съсловія но на общѫтѫ полѫ на народа ни. За туй и прикавамы, всичкы онѣзи които сѫ останѫли благодарны отъ това направленіе на листътъ ни до сега, да благоволятъ и за напрѣдъ насъ убо да насьрдчатъ съ съчувствіето си а листътъ ни да поддьржатъ съ въспомаганіето си.

Онѣзи прочее на които спомоществованіята ся свьршатъ съ истеченіето на годинѫтѫ и желаѣтъ и за напрѣдъ да бѫдѫтъ спомоществователи нека побьрзатъ да ни явятъ съ врѣме и да внесѫтъ стойностьтѫ за порѫчваніята си, защото ОТЪ НОВѪ ГОДИНѪ НИКОМУ НѢМА ДА СЯ ПРАТИ НИ ЕДИНЪ ЛИСТЪ НЕ ПРѢДПЛАТЕНЪ.

☞ За послѣденъ пѫть ный ся обращамы къмъ онѣзи които ни дължатъ още за истекающѫтѫ годинѫ и гы молимъ най убѣдително дано поне сега на край врѣме ся смилятъ че сѫ чели вѣстникъ цѣлѫ годинѫ и че сѫ длѫжны да платятъ за него, прѣдизвѣстяюще гы че на послѣдній листъ ще бѫдемъ принудены да обнародвамы имената имъ съ пристойнѫтѫ на родолюбивытѣ имъ чувства похвалѫ. — Настоятелитѣ ни трѣба до тогазъ да ни съобщатъ имената на онѣзи отъ които не сѫ събрали стойностьтѫ на листоветѣ що сѫ пріемали, ако искатъ да не бѫдатъ тѣ отговорны за тѣхъ.

Руската политика къмъ Славянытѣ

На 1869 нѣкой си Рускы генералъ, Фадѣовъ, бѣше издалъ единъ брошурѫ, въ който проповѣдваше съединеніето на Славянытѣ подъ пьрвѣчеството на Русіѫ, или по-ясничко и роповѣдваше просто и чисто панславизмътъ отъ Рускѫ точкѫ зрѣніе. Неговата брошура направи тогази голѣмъ шумъ, но не между Славянитѣ. Славянитѣ ѭ прочетохѫ и ѭ забравихѫ, защото убѣжденіята на Г. Фадѣева не можѣхѫ да гы склонятъ да търсятъ съѭзъ съ другытѣ си братія подъ рѫководството и наслѣдството на Рускыйтъ царь. Впечатлѣніето быде силно за Европѫ, която гледаше, че туй фантастическо плашило, което нейнытѣ дипломаты сѫ кръщали *панславизмъ*, иска да ся обърне на дѣйствителность и да ся облѣче въ плъть и кръвь. Тъй щото брошурата на прочутыйтъ славянофилъ, като не послужи на славянытѣ за добро, послужи имъ да усѣтятъ по-добрѣ полицейскыйтъ надзоръ на Европѫ.

Този сѫщый писатель издалъ и прѣзъ тази годинѫ ново съчиненіе, въ което разглежда каква може и трѣба да бѫде Руската политика на Истокъ. Основната идея на съчиненіето е пакъ панславизмътъ, но въ измѣненъ видъ, въ такъвъ видъ, който ся е доказалъ подостижимъ въ днешно врѣме. Ще каже Г. Фадѣевъ ся е увѣрилъ, че онзи панславизмъ, който ни проповѣдаше на 1869, излѣзва не възможенъ и ни единъ славянскый народъ нещe си подведе главѫтѫ подъ него.

Рускыйтъ офицеринъ исповѣда, че рѣшеніето на восточный въпросъ не ся прѣдставлява вече подъ онзи видъ, както прѣди нѣколко годины, и че измѣненіята на Европѫ и на народытѣ въ турско сѫ докарали голѣмы промѣненія и въ възможноститѣ за рѣшеніето на този въпросъ, тъй щото като ся испрѣчватъ прѣдъ Русіѫ новы външны прѣпятствія, тя посрѣща днесъ съпротивленіе и у самытѣ населенія въ турско.

Българитѣ, Сърбытѣ, Босналцытѣ и др., казва Г. Фадѣевъ, не сѫ вече достѫпни на Рускытѣ внушенія, слѣдователно тѣ мѫчно ще ся подигнѫтъ за накѫсваніе на Турціѫ; и ако положимъ даже че ще ся подигнѫтъ, тѣ никога не що склонятъ да пріематъ Руското покровителство.

"Но въ всякой случай, ако искамы да ся рѣши восточный въпросъ споредъ нашитѣ желанія той трѣба да ся рѣши чрѣзъ панславизма,„ казва Рускый подвижникъ на славянофилскытѣ тризнища.

Отъ думытѣ на Г. Фадѣева, излазя че Русситѣ нѣма да ся оставятъ отъ да дѣйствуватъ на турскоземскытѣ населенія и да имъ проповѣдатъ панславизмътъ въ измѣненѫ формѫ, подъ която Рускытѣ честолюбія да не блещятъ толкози ясно. Споредъ писателя, на народытѣ отъ съюза на панславизма трѣба да ся остави пълна самостоятелностъ и никакъ да не имъ ся прѣдлага и налага Руското пѣстунство, спр. господарувaніе. Съ това срѣдство Рускый политикъ мысли да вилете южнытѣ славяне въ плановетѣ на Петербургскый дворъ.

Но да ли не ся лъже, нашійтъ доброжелатель като мысли така? Ный вѣрвамы че тѫзи племена толкози ще ся помамятъ подирь Рускыйтъ панславизмъ, колкото и подырь нѣмскыйтъ пангерманизмъ. Нѣкакви си освѣтленія достигнѫхѫ и до тѫзи населенія и заедно съ малкытѣ имъ опыты помогнѫхѫ имъ да разберѫтъ, че между тѣхнытѣ интересы и стремленіята на Русіѫ, които тя крые подъ булото на панславизма, има голѣма разлика. Така, тѣ нечакатъ своето прѣрожденіе, освѣнь отъ самы тѣ себеси.

Има право рускыйтъ писатель да казува, че християнскытѣ населенія въ Турско никога нѣма да ся подигнѫтъ по рускытѣ побужденія срѣщу турскѫтѫ власть, за да приготвятъ съ това мѣсто за властвуваніето на царіетѣ (рускы). За тѣхъ турскѫтѫ власть е прѣдпочтителна още много отношенія.

Каквыто и колкото неудоволствія и да има въ тѫзи населенія поради нѣкои злоупотрѣбленія; колкото и да желаѣтъ едно по добро състояніе: тѫзи населенія никога нѣма да ся отрѣкѫтъ отъ себе си и отъ бѫдѫщето си и нѣма да ся съединятъ съ Русіѫ за испълненіе на нейнытѣ ненаситны желанія. Отъ малкото случкы, що сѫ видѣли въ Рускѫтѫ дипломація, тѣ иматъ доста добры доказателства на Руското доброжелателство. Не е ли Руската политика и до сега съ грьцкый патріархъ срѣщу Българскытѣ домогванія да си иматъ своѭ черквѫ.

Ный сме далечь отъ увѣреніето, че никакви смущенія не сѫ възможны въ държавѫтѫ. Да говоримъ тъй, ще каже да лъжемъ свѣтътъ и да приспиваме правителството си. Кражбытѣ на черкезытѣ, злоупотрѣбленіята на нѣкои чиновницы, отсѫтствіе-то на обеспеченія за животъ и имотъ и съвьршенното занемареніе на правосѫдіето по нѣкои мѣста, всичко това е докарало и докарва тежкы обиды и раздраженія и приготвя матеріалы за смущенія, които твьрдѣ лесно могѫтъ и пламнѫ при малко подкладваніе и полъгваніе на помощь отвънъ. Но работата е, че таквози движеніе никакъ и никога не може да бѫде въ полѫ на панславизма. То ще има за цѣль измѣненіето на положеніето на самытѣ населенія, а не помаганіето на Рускытѣ намѣренія. Тѫзи населенія нещѫтъ руското человѣколюбіе, ако ще бы и въ облѣклото на панславизма. Русія може да пази своето человѣколюбіе за своитѣ полудивы народы, а насъ да остави на нашѫ-тѫ участь. Панславизмътъ не може днесъ безъ Русіѫ, а това е то, което ный не щемъ. Да признаймы пьрвенството на Русіѫ ще каже да наведемъ главѫ подъ нейнѫтѫ желѣзнѫ власть.

Като опрѣдѣля политикѫ-тѫ, която трѣба да дьржи Русія спрямо славенскытѣ народы, генералъ Фадѣевъ ся залавя да говори и за нейнѫтѫ политикѫ къмъ другытѣ дьржавы, които малко или много по интересы сѫ замѣсены въ источный въпросъ. Голѣмытѣ външны прѣпятствія за рѣшеніето на источный въпросъ днесъ сѫ Англія и Австрія, подкрѣпена съ съюза на Прусіѫ. Додѣто Австрія има въ себе си душѫ, казва Г. Фадѣевъ, тя нѣма да допусти паданіе-то на Турція. Русія не може залови нѣщо срѣщу Портѫтѫ, безъ да види войскытѣ си отрѣзаны изотзадъ отъ Австрійцытѣ. Отъ тука слѣдва, че всичката грыжа на Руското правителство, за сега трѣба да бѫде обърнѫта на върхъ Австріѫ. Тая дьржава трѣба да ся съсипе, за да може да ся приближи до рѣшеніето на Источный въпросъ,

Съсипваніето на Австріѫ е едно отъ най-лесныте нѣща въ днешно врѣме и при днешното и състояніе. Но какво ще ся прави нейната съюзница Прусія? Това е, което трѣба да мысли най-много Русія. Подирь него трѣба да си помысли и за вѣрностьтѫ на християнскытѣ населенія въ Турско къмъ правителството на Султана.

И тъй, приготовителны-тѣ срѣдства на Русіѫ за рѣшеніето на источный въпросъ, споредъ Генерала Фадѣева, трѣба да бѫдѫтъ: събараніето на Австрія и залъгваніето на християнскытѣ народы въ турско съ играчкѫ-тѫ на панславизма.

На добъръ часъ! само да не ся забрави Пруската помощь на Австріѫ и недовѣріето на южнытѣ славяне къмъ Русіѫ, нѣща които Русія сама си гы е спечелила съ досегашнѫтѫ си отъ единѫ странѫ кекавѫ а отъ другѫ твьрдѣ своекорыстнѫ политикѫ.

Съдружаваніето

Силата, която въ нашитѣ дни развива народното благосъстояніе и го движи енергично и непрѣстанно напрѣдъ, казва ся — съдружество. Началото на съдружаваніето е онзи философскый камъкъ, онуй наричаното у насъ *расковно*, що сѫ го толкозъ търсили отъ хыледы годины и не бѣхѫ го намѣрили, и то само е което ще избави народытѣ изъ гърлото на двѣтѣ най-голѣмы злины въ свѣтътъ: отъ сиромашіѫтѫ и отъ деспотизмътъ.

И ный Българитѣ като народъ, който сега тръгва въ пѫтьтъ на цивилизаціѫтѫ, трѣба да търсимъ и да употрѣбяваме всичкы онѣзи срѣдства, които могѫтъ да улеснятъ този пѫть за насъ и да утвьрдятъ народното ни благосъстояніе на дълговѣченъ начинъ. Тойзи начинъ ся намѣри въ началото на съдружаваніето. Колкото повече туй начало ся прѣобраща на дѣло у насъ, толкозъ по-голѣмо ще става пространството, което ще да ны раздвоява отъ сиромашіѫтѫ и отъ нейнѫтѫ тѫжнѫ посестримѫ — неволіѫтѫ.

Като стѫпваме на тѫзъ точкѫ зрѣніе, патріотическа наша дѫлжность е да насьрдчаме до колкото можемъ слабытѣ еще онѣзи тежненія между нашитѣ за да ся въведе и настани и въ нашето работническо съсловіе началото на съдружаваніето.

Знайно е че изъ нашето отечество ся извозятъ много стокы въ сурово състояніе, които за туй нѣматъ голѣмѫ цѣнѫ на Европейскытѣ тържища. Когато бы ся осѫществила възможностьта, щото да ся изработватъ у насъ поне нѣколко само отъ тѫзи за извозяніе стокы, за тѣхъ народътъ щѣше и повечко пары да зема, и помного работны силы щѣхѫ да намѣрятъ мѣсто при насъ же да реализиратъ своитѣ способности, т. е. народното благосъстояніе бы расло отъ двѣ страны: пьрво и пьрво за туй, че нашитѣ работницы има ли бы да добыѭтъ повече занимаваніе а слѣдователно има ли бы и да заслужатъ повечко пары, а второ и за туй, че търговцитѣ ни, като извозватъ вмѣсто суровѫ, изработенѫ стокѫ на вънъ, ще има да внасятъ извънъ по-много пары, или стокѫ за которѫ ся даватъ пары на вънъ.

Характеръть на индустріялнытѣ прѣдпріятія е главно този: че, като развива отъ двѣ страны благосъстояніето на народа прави го да напрѣднува и скоро и силно. До тогазъ до когато ный оставямы полето на индустріѫтѫ не разработено, до когато не въведемъ индустріѫтѫ въ нашето земледѣлческо, занаятско и въ всяко изобщо работяніе, до тогазъ нашего матеріално напрѣдваніе ще бѫде, все слабо, тромо и безнадеждно. Индустріята е онуй жизнено начало, което съ исполинскѫ силѫ и съ якѫ бързинѫ движе и кара всако нѣщо напрѣдъ.

Нека приведемъ за това единъ само примѣръ.

Нашитѣ терзіи, абаджіи и кундураджіи шивачи иматъ единѫ якѫ и опаснѫ конкоренціѫ въ машинѫтѫ за шіеніе. Прѣсмѣтнѫто и доказано е че человѣческата рѫка може да направи най-много десеть бода въ единѫ минутѫ, а машината направя сто и шестдесеть бода въ единѫ минутѫ — колка голѣма разница между тѫзи двѣ работны силы? А освѣнь това, машината отвьрлѫ за единѫ минутѫ шестнадесеть пѫти по-много работѫ, има еще и туй че машината не иска ни хлѣбъ, ни облѣкло, ни топливо, съ единѫ рѣчь нищо таквозъ безъ което живый работникъ не може да мине. Малкото онѣзи разноскы, които ставатъ за поддьржаніе въ поправяніе на машинѫтѫ, не иде ни за смѣткѫ, защото прѣдставя твьрдѣ незначителнѫ стойность. Но това отъ самосебе си ся разумѣва, че когато Иванъ рабо-

ти съ машинѫ, а Стоянъ само съ природнѫтѫ си силѫ, Иванъ ще бѫде въ грѫмадно прѣимущество на спрѣти Стояна, кое поради туй, щото първыйтъ располага съ силѫ, който е шестнадесетъ пѫтя по-голѣма отъ онѣзи съ коѣто ся служи послѣдніятъ, кое пакъ и отъ това, че Иванъ може по-евтино да работи, и тѣй слѣдователно ще привлече къмъ себе си и мощоритѣ Стояновы. Най-простата смѣтка показва че единътъ ще разве своитѣ имотъ, а другыйтъ ще падне, ще осиромашѣе и ще стане жертва на своитѣ застарѣлъ начинъ на работніе. Когато намѣсто Стояна посочимъ единъ народъ а Ивана да замѣнимъ съ другъ народъ, тогазъ ще да излѣзе съвсѣмъ ясно, че онзи народъ който въ работнието си ся служи съ индустріялно — искуственъ начинъ, ще стане матеріално могущественъ, а другыйтъ, който работи въ духътъ на традиціятѣ отъ старо врѣме ще да остане немощенъ.

Този примѣръ ный можемъ свободно да го приѣнимъ и приложимъ на всичкы нечины и клонове на работѫтѫ, и тѣй ще имамы онзи образецъ на работѫтѫ, подъ който може да подпадне единъ народъ който нѣма индустріѫ, който не подпомага силытѣ си и врѣмото си съ машинѫтѫ

И тѣй индустріята е потрѣбна за насъ колкто е потрѣбно здравието за слабъ человѣкъ. — Но какъ ще ѭ добыемъ, какъ ще си ѭ направимъ? Като погледнемъ на реалното положеніе на капиталытѣ у насъ ный щемъ и въ себе си и явно прѣдъ всичкытѣ да исповѣдамы чистосердечно и открыто, че частныйтѣ ако и най-имотнитѣ търговскы дѣйци въ нашийтъ народъ немогѫтъ да създалѫтъ индустріѫ, защото ни тѣ имать до толкозъ голѣмъ фонтъ за такъвъ прѣдпріятіе. Но пакъ това не ще каже че у насъ не ся намѣрва капиталъ до колкото ни трѣба: у Пьрвана особно или у Драгана може *да ся намѣри*, но у Пьрвана и у Драгана на де-но безъ друго *ще ся намѣри*; нашето икономическо прѣпражданіе лежи въ осѫществението на началото за съдружаваніе. Безъ общо развито начало за съдружаваніе ный сы слабы и неможемъ да конкурираны съ никого, съ началото за съдружаваніе, както съ душѫ на нашето работническо съсловіе ный можемъ смѣло да ся пуснемъ въ миряж борбѫ съ работѫтѫ и съ капиталътъ на другытѣ производителны мѣста, якоже отвеждѫтъ въ всичко а то въ нѣкои отношенія само изнай-напрѣдъ и доста сполучливо. Нѣка приведемъ единъ примѣръ само. Сакимъ ный не можемъ ли да отворимъ фабрикы за стеоринсы свѣщи или за хубавъ сапунъ? сурова стока за фабрикаціѫ на тѣзи двѣ нѣща излязя у насъ доста и е по-евтина, не остава прочее основѣ да ся съдружатъ нѣкои и да основѫтъ единѫ такъвъ фабрикѫ, съ което не малко пары, които сега излѣзватъ изъ отечеството ни за купуваніе на такъвъ нѣща, що си останѫтъ въ фонтъ на народный имотъ, а на работническытѣ силы ще дадѫтъ занятіе и на малкытѣ капитали надеждно мѣсто за приносваніе и за прикатваніе. Ный не знаемъ ни единъ причинѫ, поради коѭто на фабрикѫ работоны свѣщитѣ или сапунытѣ у насъ да бѫдѫтъ по долни отъ онѣзи които ни идѫтъ отвѣнъ.

Но на съдружаваніето трѣба да прѣдиде и явното довѣріе, което е у насъ еще твѣрдѣ слабо. Тази черта е свойствена на всичкы неразвити въ економическый погледъ народы; у тѣхъ е твѣрдѣ слабо общото довѣріе, защото у тѣхъ нѣма еще нищо което да имъ е доказало че довѣрието е умѣстно и печелно. Трѣба да отвѣрлимъ тозъ недостатъкъ, и да гледамы какъ да дадемъ и да поклонимъ довѣріе на онѣзи които го заслужватъ. Явностѣтѫ въ прѣдпріятіто, които са основавать на началото на сдружаването, е поручителство че довѣрието ни ще бѫде оправдано въ самото дѣло, защото тя ни дава контролѫ надъ теченіето на всичкото прѣдпріятіе.

Ный като органъ на единѫ работѫ отъ явното мысленіе насѫрчаны всяко теженіе за съдружаваніе, защото виждамъ въ него силенъ двигателъ за матеріалното развитіе на нашийтъ народъ. Нека само онѣзи, които по занятіята си спадать въ редътъ на дѣятели по тѫзи часть, нека станѫтъ апостолы на тѫзи мысль и да ся потрудятъ да распространятъ ученіето за туй всесилно и плодовито начало на съдружаваніето, нека работятъ смѣло и да не клюмватъ духомъ, и тогазъ даже ако бы посрѣщали прѣчкы и спинкы отъ тамъ дѣто ся надѣйтъ за поддържаніе, всяка нова мысль има мѫжнотитѣ си додѣто да ся въдворѝ. Това е урокъ отъ Исторіѫтѫ, и ся обаснява съ природѫтѫ на человѣцытѣ, които е всякога и между една друга. Трѣба да знаемъ и да бѫдемъ увѣрени че никога прѣчкы и спинкы каквыто и да бѫдѫтъ не могѫтъ да уничтожатъ мысли здравы и пълны съ бѫдущность, а признателностьта на отечеството е сигурна за онѣзъ, които за общенароднѫ полѫзѫ сѫ ся борили противу невѣжеството и прѣдразсѫдкытѣ.

Българскыйтъ черковенъ въпросъ

И неговото политическо и религиозно значеніе.

Отъ Ф. Капича.

I

Политическото по рожденіе на черковнѫтѫ распрѫ.

Разбъркана и тъмна е древната Българска Исторія, но пакъ до нѣкѫ трѣба да прибѣгнемъ, за да разберемъ причинытѣ по които сѫществува черковнѫтѫ распрѫ между гърци и българи отъ десетъ годины насамъ и странно заплашва мирътъ на Европейскѫ Турціѫ. (?) Народното сблъсканіе между тѫзи-то двѣ племена е започнало отъ когато живѣѭтъ едно при друго и то о не по малко дълбоко отъ колкото между гърцытѣ и Латинытѣ. Отъ когато исторіята споменува гърцы и Славены ный ги виждамы да ся борятъ буйно едни противъ другы; никога Цариградъ не бы падналъ въ рѫцѣтѣ на Турцытѣ, ако не бы имъ уравнила нѫтъ омразата между двата тѫзи най-силны народы на Иллирійскый полуостровъ. Еще въ седмый вѣкъ, отъ брѣговетѣ на Волгѫ прѣселенытѣ и въ скоро врѣме съ побѣдеными Дунавскы Славени слѣдни българи станѫхѫ постоянно примежіе за остарѣлѫтѫ Византіѫ. На 1811 тѣ побѣдихѫ съвършено Византійскыйтъ Императоръ Никифора.

Побѣдоносныйтъ царь Българскый Симеонъ (888—927) посѣя еще по надалечь сѣмето на кръвѣтѫ и тури на умъ да въведе себе си на самыйтъ прѣстолъ на всесилныйтъ Византійскый Императоръ. Но недостойныйтъ неговъ синъ и наслѣдникъ Петръ (927—968) испусна непрѣдъ очи велечыстнийтъ плодъ бащинъ си, който бѣше: основанието на голѣмѫ Славенскѫ имперіѫ върху развалинытѣ на грько-византійскѫтѫ. Оженеенъ за нѣкоѭ си внучкѫ на Императора Романа, задоволи ся само съ признанието на самостоятелностьтѫ на Българскѫтѫ черковѫ (932). При наслѣдника му Самуила славата на Българіѫ трая малко и тажденъ край й зде императоръ Василій Българоубійца. На 1015 той заплѣдѣ Охридъ, на 1017 уби Іоанна Владиславъ при Драчъ и 1019 покори съвършено Българытѣ, на които исторіята отъ тогазъ съставать малкото или много честиты опытванія за отъврлиніе на Византійскый хомотъ. Мимоходната имперія на Латинцытѣ въ Византіѫ наслѣдува тѫзи печалны боеве.

На политическытѣ причины прибавихѫ ся и религіозны. Схизматицитѣ Българи, като ся колебахѫ многажды между Римъ и Цариградъ, признахѫ найпосле Папѫтѫ. За домогваніята си противу Българитѣ Балдуинъ отъ Фландріѫ плати най-напрѣдъ, въ битвѫтѫ при Одринъ (1205) съ свободѫтѫ си, а по-късно въ Търново и съ животътъ си. Отъ то насетнѣ нито Анджегобскыйтъ домъ, на който устѫпи Балдуинъ правдинытѣ си надъ край Дунавскытѣ мѣста, нито слабата династія на Палеологовцытѣ можахѫ да покажѫтъ засилены малко или много благословнытѣ си признанія надъ Българіѫ, които, съюзени ся (?) съ засилонитѫ изъ день въ день Сръбскѫ държавѫ, отбліснѫ южнашкы грьцкытѣ нападенія. Петрайното съюзничество, на което присили Гърцытѣ, Българитѣ и Сърбытѣ приближаванието на Турскытѣ орды, осуети ся поради непримиримѫтѫ сразѫ на гърцытѣ противу Славенытѣ. Византійцитѣ дажо призванно помощьтѫ на османцытѣ, борихѫ ся съ тѣхъ заедно противу Сърбытѣ и Българитѣ. Напразно быхѫ славныйтѣ усилія на Унгаріѫ да гы спаси! Славенскытѣ прѣстоли бѣхѫ расклатили и боеветѣ при Варнѫ и на Косово поле (1444—1446) запечатахѫ падането имъ. Но и императорскыйтъ Византійскый прѣстолъ быде покрытъ подъ истыйтъ сванцъ. Неговата звѣзда залѣзе на 29-й май 1453!

Българскытѣ Патріархатъ.

Отъ когато Българитѣ въ деветый вѣкъ пригрѫнѫхѫ Христіянството, духовната власть издъ тѣхъ быде прѣдметъ на силнѫ борбѫ между Римъ и Цариградъ. Политическы причины накарахѫ повече отъ веднѫжъ династитѣ на Българіѫ да ся покажѫтъ наклонни къмъ Римъ за да получатъ отъ тѣхъ помощь въ боеветѣ си съ Византійскытѣ императоры. Но папытѣ пращахѫ имъ папистнѫ осветены короны, епископы и Екзарсы, но не и вещественѫ помощь, каквато ся искаше на Българитѣ. Заради това отъ когато Василій Македонецъ съ прѣдставленія и богаты дарово примани Българскыйтъ царь Михаила, ный виждамы и него и наслѣдницытѣ му, еще и слѣдъ схызмѫтѫ (?) да оставатъ вѣрны на догмытѣ на православнѫтѫ источнѫ черковѫ. Но въ сѫщото врѣме ся проявява и теженіето за основаніе на народнѫ и отъ вселенскыйтъ Цариградскый прѣстолъ независимѫ Българскѫ черковѫ. Но както Римскый Папа тъй и Гъркътъ Патріархъ ся противѫхѫ на основаванието народны черкви; А упоритото му претендированіе да владѣе надъ Българскѫтѫ черковѫ даваше храниѫ на омразѫтѫ между двата народи. Но и вѣрнѣкы това противеніе на Патріарха Българитѣ най-послѣ сполучихѫ желаемото и основахѫ първѫтѫ независимѫ Българскѫ черковѫ, които послужи като прѣдобразіе на Рускѫтѫ и Сръбскѫтѫ.

Българскыйтъ Патріархатъ поддържанъ поради политическы причины отъ мірнытѣ владѣтели, уголѣми много пѫтя сполучливо съвършенѫтѫ си независимость отъ вселенскый Цареград. прѣстолъ. Еще при императора Романа Лакапина (959), казватъ че быде признатата Българската черква като тусенна. Побѣдытѣ на славныйтѣ Българскый царь Симеона принудихѫ Византіѫ на голѣмы устѫпки, и столицата на Българіѫ Доростолъ (Дрѣстъръ, Дристра, Силистра); станѫ сѣдалище на първыйтъ Българскый Патріархатъ, който обаче както и вторыйтъ въ Прѣславѫ за малко трая. Руский царь Святославъ, когато бѣше повикалъ на помощь Никифора, нанесе на Българскѫтѫ силѫ сирытнѫ раниѫ и като ся промякнѫ отвѫдъ Хемусъ (Балканъ) къмъ Одринъ 967) принуди да ся намѣсти тамъ. Но императорътъ Іоанъ Цимисхій (971) побѣди Руситѣ, изпѫди гы изъ Българіѫ и покори сѣверѫтѫ ѝ часть, това което докара и уничтоженіето на Българскыйтъ Патріархатъ и подчиняванието му подъ вселенскый прѣстолъ

Но при все това въ Охридѫ сѣдящійтъ Архіепископъ Българскый спази самостоятелностьтѫ си и властьтѫ си надъ другытѣ Българскы черкви; а императоръ Василій Багрянородный като покори съвършенно Българіѫ (?) потвърди первенството му надъ голѣмо пространство мѣста, въ които ся включавахѫ Епископитѣ Костурскѫ, Главничкѫ, Моглешкѫ, Бѣтолскѫ, Струмичкѫ, Моровидскѫ, Велесбудска и Тріадичка (Срѣдческа), Архіепископътъ посилъ титулътъ Екзархъ "Охридскый и всея Българіи." Слѣдъ провдиганието на второтѫ Българскѫ държавѫ отъ братата Ясена и Петра, къмъ края на 12-то столѣтіе сѫвпада и въскрѣсванието на Българскыйтъ Патріархатъ въ Търново, въздигнѫтъ въ днитѣ на Императора Исакія Ангела. Прѣди този второтъ православенъ Българскый Патріархатъ въ Търново прѣдшествовалъ за кратко врѣме Римскый Патріархъ въ Българіѫ, царь Іоанъ, както показва отъ прѣдшественицытѣ му, поискалъ чрѣзъ признаванието на Папѫ помощь противу Византіѫ. Папа Иноситій III назначи Търновскыйтъ Епископъ за Архіепископъ и Екзархъ, като му подчини Митрополитытѣ Прѣславскый и Велесбудскый. Но все пакъ Римскыйтъ Патріархатъ въ Българіѫ быде простъ епизодъ. Еще на 1234 царь Іоанъ Ясенъ ся съюзи съ Византійскыйтъ Императоръ Іоанъ Ватаци, и даде дъщерѫ си Еленѫ на сына му Тодора за женѫ. И тогазъ пакъ съ съизволението на Вселенскый прѣстолъ ся основа Православныйтъ Българскый Патріархатъ.

Но признаванието на самостоятелностьтѫ на този Патріархатъ може да не е была безусловна: защото еще на 1352 Византійскыйтъ Патріархъ Калистъ заплашвание да поеыка Българскыйтъ Патріархъ прѣтъ сѫдовището на Синода въ Цариградъ ако бы да слѣдува да не споменува въ молитвытѣ си вселенскыйтъ Прѣстолъ и другытѣ Патріарсы отъ Источнѫтѫ черква, изискалъ еще и отъ иноцытѣ и свещеницытѣ строгото приспособеніе на православното грьцко крѣщеніе. Новы прѣпирни между Патріарсытѣ грьцкый и Българскый раздигнѫхѫ домогванията на този наслѣдникъ на Видинскѫтѫ Митрополіѫ. Въ лѣто 1381 даже различны Митрополиты назначены отъ двамата Патріарсы ся карахѫ кой да сѣдне въ този градъ и прѣпирната слѣдува до 1392. Битвата на Никополъ (1396) въ който най-избранитѣ полкове отъ Западъ подъ управлението на унгарскыйтъ царь Сигизмунда ся борихѫ нещастно противу Беазита прозванпаго Илдѫрѫмъ, даде вече скѫрбенъ край на второтѫ Българскѫ имперіѫ и на Търновскыйтъ Патріархатъ. *(Слѣди)*

Какво правятъ хората, а що-нй?

Всѣкой прѣдметъ въ свѣтътъ или цѣлта си за който е сѫздаденъ, и въ періодъ си т. е. дотолѣ сѫществува той трѣбва да постигне цѣлтѫ си, това ный го виждамъ всѣкой день прѣдъ очитѣ си — имамо очевидно доказателства. Но человѣкъ който отъ останалитѣ свѣтъ ся твѣрдѣ много различава, (и то е само съ разумѣтѣ си) и той такождо спорадъ опрѣдѣленіе-то и назначението на нѣкои отрѣдени цѣли, които *той трѣбва* да исполнява и трѣбва да работи, това което е съгласно съ прѣдназначението му. А за да може человѣкъ подобно да отговори и исполни дѣлженоститѣ си, той, трѣбва да ся развива и тѣлесно и духовно т. е. и тѣлесныйтѣ и умственыйтѣ си способности отразвѣрно, защото само тогазъ може да принесе подпѫлнѫ полѫзѫ за другостното което го окружава въ кругътъ си. Такъвъ подпѫлно развитъ человѣкъ, който отговори на дѣлженоститѣ си, казва се съвѣстенъ человѣкъ; — дѣлженоститѣ на всякой человѣкъ сѫ много и различны, и человѣкъ оставѫ на себѣ си безъ подпорѫ често пада въ голѣмы погрѣшкы; за това всѣкой е длженъ спорелѣ възможноститѣ си да ся усъвершенства, и за да не пада въ погрѣшкы, трѣбва да ся съображава и дѣломъ и словомъ съ обстоятелствата, и да ся старае, щото всичко което го окружава и дѣлата всѣку спременни да употреблява разумно, сходно съ духътъ на прѣчето, и всичко онова що ѝ е способна и прирѣща което ще му донесе полѫзѫ — относно и народнѫ, съвѣстително да прѣемане отъ хората само онова, що ще донесе сѫществения полѫзѫ и на него и на другостното между което живѣѭтъ, и и

МАКЕДОНИЯ

...ного сме части-человеке — удове. — За да ...ерои едно кое-да е дружество напрѣдъ, из...ѣсява се да бѣдѣтъ всичкитѣ му членове ...ѣстни и да сѣ одушевени отъ единъ и ...ещи духъ и въ всичкитѣ си прѣдпріятія ...ружно да работѣятъ, защото но о все ...ано и все сдѣлаяхъ полѣзнѣ и резултатъ ...ко само едны рѣцѣ и единъ умъ работѣятъ, — ...ко хлѣдны рѣцѣ и умно работѣятъ! О! ...то е голѣма разлика! За това хората какъ ...ъ прѣдидѣли и осѣтили благотворителнѣтѣ ...ѣзултата отъ сдружѣнатата, колкото сѣ ...единъ другъ, какъ братски и единодушно съставлѣватъ различны дружества ...а сигурность на животѣтъ и имущѣкѣтъ си. ...ой Българитѣ досѣгѣ не хвърлиѣ на страна личнитѣ и егоистичны интереси и ...ѣтъ не захлаѣмеѣ по животно и братски ...е работѣятъ, до тогава казвамъ нема да се ...ѣрѣшенѣ отъ сегашното сѣ бѣдно и окъ...но положеніе, и нѣщемъ нито въ едно отъ прѣдпріятіята си да успѣемъ — на каквато и да были... — Да идемъ по матагъкъ. Въ ...ѣтѣ времена, когато человѣчество-то ...е было до тогова разстроено, хората сѣ ...ѣвѣта нѣкой за себѣ, и въ това тѣхно ...ѣстоѣніе и прибѣваніе, нищо но сѣ напра...ѣли които да е достойно за паметъ; но ...ова врѣме казвамъ нѣкой е жиѣѣлъ на щета другъ, което сѣ пиди отъ туѣ, че ...ѣнѣ нападалъ на другъ и убивалъ го! ...ѣ послѣ видѣо сѣ че тѣй но о възможно ...ѣ брани нѣкой лично, и за това захва...ѣли да сѣ споиватъ и сѣбираѣ и основа...ѣ дружества, породицы, които сѣчиняваѣ ...ѣ едно цѣло и готови да сѣ бранѣятъ отъ ...ѣнадателитѣ; отъ тѣзи породицы подиичъ ...ѣсль и цѣли поколѣнія — народи, които сѣ ...ѣботили дружественно — относѣтелно за ...ѣвото благоденствіе. Въ Азія, които е ...ѣвка на цѣлото человѣчество, сѣлъ много ...ѣолѣтія ниднѣ, че отнѣкѣ сѣ умножа...ѣ тѣзи народи които сѣ жеѣѣли въ диво и ...ѣрбо сѣстояніе, захванали да сѣ прѣселѣятъ ...ѣ другитѣ части на земнѣтѣ шаръ, и въ ...ова тѣхно размѣрваніе и прѣселѣваніе, поз...ѣна ни историѣтѣ человѣческѣтѣ родъ, ...ѣкъ единъ народъ е нападалъ на другъ — ...ѣробѣалъ и нежиѣалъ отъ мѣстото му, а ...ѣ жеѣѣнѣтѣ народъ тѣй сѣщо правѣтъ и т. ...ѣ. т. това е траяло много врѣмо догдѣ да ...ѣ настане нѣкой народъ въ едно извѣстно ...ѣространство и въ опрѣдѣлени прѣдѣли, и ...ѣто тѣй до сегдѣ е установено, то нѣкой ...ѣродъ е чувалъ и вардилъ своѣто си, отъ ...ѣѣдото — непріятелско-то влѣніе и притѣ...ѣки, и юнашны сѣ о борѣтѣ и бранѣтѣ сѣ ...ѣтъ въ рѣдъ за народнѣтѣ си свободѣ и ...ѣсть, защото когато отечѣството на единъ ...ѣѣрода нѣма държавѣта въ кожѣто той жиѣѣе ...ѣто е свободѣнъ и отъ нѣкъ страна мира, ...ѣгава той може да сѣ движи и дѣхха ...ѣободно и въ ѣрни напрѣдъ въ всѣко отно...ѣѣніе. Отъ това сѣдѣна че безъ сдружѣна ...ѣработѣніе нищо не е ставало нито щѣ бѣдѣ ...ѣѣвой пѣть. Голѣми прѣварти сѣ были отъ ...ѣрѣсѣѣѣѣто на народнѣтѣ, но тѣ никакъ не сѣ изгубѣли чувството и желѣніѣто да на...ѣѣлѣтъ и прѣзирѣятъ и западѣятъ чуждото, а да бранѣятъ своѣто. Тая страсть не е могла да сѣ изкорени и унищи на посрѣдѣстоѣ ...ѣѣй-лѣвото въспитаніѣ и образованіѣ, и какъ ...ѣѣкой народъ не дава пилано вниманіѣ на ...ѣѣѣѣѣѣѣтѣ си, които когато е честа и сѣ...ѣѣѣѣѣ сѣ здравѣятъ разумъ казва: че всѣ...ѣѣѣѣѣ человѣкъ нѣма право да господствува и ...ѣѣѣѣѣѣѣ

дигатъ іѫ и сохотьтъ му за 15 л. т. всичко тоа станало плачки, безъ да останатъ нощо за въ работѫ осѣвъ карджъ-дюкюнь.

Освѣнъ това бабаитѣ хващатъ селото на мисаро и непусналъ никого на вънъ. Отъ общѫтѫ одѣнъ го изваждали прѣзъ единъ другъ и въ третьѫтѫ кѫщѫ го задѫржатъ. И тамъ тридесятъ дѣ души избрали отъ тѣхъ си 10 души по искусны и имъ го прѣдали да го мамѫтъ както знаятъ. Отъ мѫжьтѣ що му сѫ положили, само тѣзи изучихъ. Дъска отдоло, дъска отгорѣ и 6 комьта по 50 60 окѫ. на огнь горено съ ножь и шипъ боленьо, съ болтіи бінье и други. Зи това има и два рапорта у докторытѣ които го приглѣдоха и тѣ могатъ да свидѣтелствуватъ. Отгомъ позумъртвѣ прѣдали го на едно заптіе (на которто въ кѫщѫтѫ го мамили) и заръчали му да го довърши по пътя доглѣ го докарали въ Пазарджикъ; а тѣ хванали мутеризъ отъ селото да кулятѫа да го неотоплятъ Българетѣ. Заптието вѣрно на службѫтѫ си) по пътя колкото можилъ былъ го, дяже и прѣзъ селата като минувалъ, повидлъ го прѣдъ дюкяните и го бінъ до пишата. Най-послѣ дошара го въ градътъ на конаци, свалята го отъ коня, колъ Агасѫ Ахмедага *"чабуджъ шу ѫжизѫрѫ натиль хапуса"*, И така человѣкътъ кото го увличатъ въ катилъ хапсанеси, пада на умиранїе, отъ устатѫ му стана кръвь, колъ агасѫ пакъ, *"бе дженабета*, на заптието, *ничуна бунду брактѫнъ бу кадиръ шарабъ ичуна* и, съ чизмитѣ доѣ темпета въ главѫтѫ и, измѫченнятъ прѣдава душѫ богу. И така сега вратьвятъ стана какъ сѣди непогребенъ единъ недѣлѭ Нъ най-чудного бѣше чи, мезлишътъ най-много настояваше да ся закопа и по гребе по-скоро и то въ черковния дворъ на С. Кост. когато е запрѣтено отъ Ч. Пр-телство.

Най-сетнѣ на испытѣ и стары и млоды си казватъ явно чи свѣршили тѫѭ работѫ и балѫвата, майката на заптието което го докара, казе: какиы мѫжы му ся излазали, въ кѫщѫтѫ и было пълно съ кръвь и чеѭ было страхъ да влѣзе въ кѫщѫтѫ си, а че тя му оправа ризата, тя го казали, тя му солиза раныть и така сега е соленъ и балсамиранъ. Три пѫти Телеграфирахя на г. Рашка въ *Иловдинъ*, да дойде да го балсамира, защото щѣтъ го карать въ Цариградъ; нъ и трытѣ телеграфа проваднаха. За въ Цариградъ, за въ Едрене телеграфиражъ и отъ тамъ телеграфытѣ проваднахи. 1)

Нека сега пораскажѫ и за въ конакътъ: Каймакамынтъ ни е единъ четенъ човѣкъ но който отъ тъврдѣ мазко работы разбира. Въ конакътъ най-голѣмата машина е колъ-агасѫ Ахмедъ-ага. Той колъ-агасѫ, за дърва, за кюмюрь, за мисирны (пуйвы), за масло, сыреньe, яйца, пары по дова, защото му пѫтъ отъ невидѣна страна. Освѣнъ това е мъ и села конто му сѣѭтъ и по-единъ уватъ царевица, и така безъ да оре и сѣе, сравнява се съ най-голѣмытѣ орачы. Когато му не остане харчѫжъ, той излѣзе по селята и си збере нѣколко л. т. както зачера направи по Вѣтренъ, *Славовица* и събре отъ 5-6 села *сормѫ верѫ парасѫ* 30 тур. лири. (тоа е за чудо и пай не знаемъ какъ да го повѣровмъ. Р.) Сирѣчь всичката навза е изложена на неговыя произволъ. Той кога иска и на сила взема, както направи съ Тодора отъ Конарето, защото ѣдзялъ добръ конь и си послалъ калпака на крыво, зема му 2000 гр. готовы пары, на още за 2000 хыл. гр сенетъ му зе чрезъ заптието въ Керезлїи на дюкяньтъ съ заплашѫване чи ще го довърши. Найдевъ кабзумлянъ отъ Конарето загбыя все пакъ отъ този колъ-агасѫ. Той като си начерри лицето, отива съ суварітѣ, зема му свонтѣ и сонѣлъшки пары и го довърши. Отъ това излѣзе и душа чи инако и Арапинъ който былъ главатарътъ. Той съсина и Лазарь Липуша отъ Чѣрногорово. Ами Демиръ Хисаренъ? Той ѭ освои 1000 л. т. конытѣ му чифтето кубрулѣтѣ сабляти и го прѣдаде на доямина пиѭти та го довършяха колъ Радилово. Все по негово настояване, жандарытѣ по селата ѫмѫтъ кокошны. Пѣѭтъ, бѣѭтъ селянетѣ немилостиво тъ и жены искатъ да гы служатъ и др. У насъ работытѣ отвнитъ все наопако. Врѣмето кото кипово, селянетѣ и до сега неможахи да посѣѭтъ пивытѣ си. Не тѫѭ причинѫ и Чалтицытѣ остаха неприбраны. Нъ колъ-агасѫ кото взема отъ чиатичїятѣ по нѣкоѭ л. т. прибира инъ оризъть. Какъ? Провожда 10 жандары и хващатъ селото хаджиѭ на Мисаро единъ недѣлѭ и не пущатъ никого да иди на своѭ работѫ, бѣньe, трепанье, псувны до гдѣ ся свърши Чалтицытѣ. На Кѫлчиларе, сичъ Кѫрт-Сердарътъ вързва селеныть гърбъ съ гърбъ и гы държова доѣ нощы и три дни доглѣ ся оброкѫтъ чи ще пѫтъ на Чилтикътъ. На Чѣрногорово, колъ Агасѫ кото отишелъ по тѫѭ истѫ работѫ въ селото ма старецъ на 80 годины по име Георгы Будьо-оглу. Той отворецъ, кото му доказалъ чи нивытѣ инъ остали непосѣяны и какъ щѫтъ посрѣщнѫ за до годинѫ Цирскытѣ данощы яко непосѣѭтъ, ето какъ му ся отговорилъ колъ агасѫ. Промислявыйтъ *гьаура! ахшамларжнъ да сабахламажнъ Кору куулю Найдень гиби* и така съ тія свои исти думы, сичъ колъ агасѫ си исповѣда чи и той довършилъ и образъ Найдена 2) А най тежкото е това защото всичкы тія *принудени* работниія и ангарїи ги теглятъ сами българитѣ и никой другъ.

Защото, у насъ Турчинъ, Гѣркъ, Европинъ, Армениинъ, и Цигаиинъ, ангарїи не работитъ, нека ся изрѫзи поотрото. На Мирицѫ мостьтъ са направи и то повѣчето ангарїѭ. Най послѣ Българытѣ навезоха камѫнїе и си послѣ! игытѣ му найдохи махана, исцирахя камѫнытѣ чи трѣбало съ чиѭлъ да ся постила. Добро! Нъ камѫнытѣ що станахи? — на Мустафа Бей зогъ му и сипѫжкринѣтъ си направихъ вонцы. А чиѭлъ? Българетѣ сега пѫтъ псуватъ и кѫшницынѣ да карать чиѭлъ чи да ся постило мостьтъ.

Нека прикажа нѣщо и за ашаржїятѣ. У насъ е лесно единъ ашаржїя да помине лесно, само требѣ да знай гдѣ да сини повечѣ зехтинъ на машината и тя безъ да скърца или мрьдне на пѫкѫлѣ вѣрши си работѫтѫ. Така е днесъ. Гроздїето тая годинъ ся продава. по ялата тъкмо. 50 гро. хил. окѫ. ашаржїята що зема върхо 1000 окѫ? —зема 35 гро. Въ хил. окѫ ся пишатъ 1500 окѫ и така солянинтъ съ всичкїятъ си трудъ ся принуждава да заема пары и да доплаща и отъ това ся принудихя селянетѣ и си оставихя гроздїето по лозята нема на оощѣ и говеда. Кото сѣмъ станалъ на 56 год. и като желѭѭ доброто народно 'и на правителственый народъ излагамъ това съ чистѫ съвѣсть, та да по быха си оправили и управители и управлеми кото отъ всесърдце желаѭ.

*

На допискытѫ има послѣ това прибавено че всичкы стрѣлчане были на давѣѭ въ Т. Пазарджикъ и приложени има нѣкои думы съ които ужелы запѫтавали жандармытѣ когато отивали на конака, и това е подтвърдено съ шестъ подписа Р.

— **Разградъ** — една доста лѫжка дописка получихмы отъ това мѣсто, която за ключава разсѫждения нѣкои върху длъжностнѣтѣ на учителитѣ и на гражданытѣ въ отношеніе на ученїето и на успѣхытѣ въ дисшно врѣме, отъ нѣмаѭе мѣсто и понеже тѣзи разсѫждения сѫ извлечение отъ онова до сега толкозъ пѫти казвано, ный оставамы тѣзи разсѫждения и припомнимы само че тѣ похождаватъ нѣкои отъ Разградскытѣ гражданы въ изпълненїе на длъжноститѣ имъ, чрѣзъ които пъкъ другы ся на сѣрчватъ. За да не запълнимъ отъвнъ на сѣрдоточаніе ѭежду похваленымытѣ именно и насѣрдчаваныть ный прѣнъчлаваны и това, то общо казвамы и конто сѫ за служѭи да ся постараѭтъ еще повече да заслужатъ за напрѣдъ а конто но сѫ да гледатъ какъ да заслужатъ и тѣ, защото всѣщо, ВСѢЩА сѫ длъжни на народъть си и на отечеството си.

Най подиръ, ный не можемъ отъ тѫѭ дописка да не спомѣнемъ едно сѣбытїе, которто ся относи къмъ сѣбытїята отъ онзи редъ, за конто казватъ че могатъ да направятъ човѣка едного му око да ся смѣе а другого да плачи. Работата сто канка е: Въ Разградъ были отворили читалїще. Было дѣвиченъ день и читалїщето было отворено, но нѣмало вѫтрѣ никой другъ освѣнъ слугата. Единъ отъ нѣстиытѣ агы, но агы какъ казвамы не разбирамы тука нѣкого отъ общественытѣ служители, а просто гражданытѣ отъ жителитѣ мюслюманы, като видѣлъ отворено читалїщето изѫкли ся вѫтрѣ и като виждно послано, но нареденo „хѫхъ, казуна, тамамъ мѣсто дѣто да ся піе ракїя, донесѣ бре," вика на момчето.—Тука ракїя, ся не піе, отговорилъ слугата, тука ядатъ хората да чеѭтъ и по да піѭтъ.—Всякый по кефа си и единъ иска да чете, другъ иска да піе, еще, въ нещѫ да чеѭ искамъ да піѭ, кейфине и, хиди вари донесѣ, казва агата.

Немогѫ, казва слугата. Хичъ такоѭ нѣщо стана ли да донесѫ тука ракїя?

— А че защо да не донесешъ, какво има? тука тютюнь не піѭтъ ли?

— Піѭтъ има тютюнь.

— Ехъ като ся піе тютюнь то ся піе и ракїя, туй ѭ е турско кипено че да ся по піе, туй гаурско кипене, ами дай тука ты единъ ѭоъ

Слугата зелъ да ся оправи, но агата го хваща терпилѫкъ и скачи: ами ракїя или що та постели ей сега-Слугата побѣгнѫлъ. Агата стана растерена ся по рахтонитѣ, изъ долинитѣ, *олмаѫ, думалъ, бурда бирѣ ерде ракїя олмаѫ* ами нерде, и тъй непосѫжкаи кинты, нѣстиящи, разнѫрлена тъ ѭ пъ читалїщето, и ный послѣ като попевѣрилъ нѣщо сирѣлъ ся на срѣдъ и . . . "Бунджа офин-тюк шейлерь да быръ шиме ракїя булушасѫнъ чокъ шей! и съ туй посстелѫтъ тъ зелъ нѣкои полвѣрани книгы и повѣрнѫтъ ѭ излѣзїя когато слугата сѣ завѣрнѫлъ съ ещо единого дама, конто го зенатъ и го завеждатъ на единъ кръчмѫ та го почерпнатъ и тъй ся отдиватъ отъ него.

Между другытѣ дописки конто по нѣмаѭе на мѣсто оставатъ необнародвани има и една отъ Калоферъ. При всичкото ся желаѭе да обнародвамы тѫѭ дописѫ, като ны и толкозъ умоляватъ нѣколко пѫдписали отъ неѭ, ный не можемъ да ся изпълнимъ просбѫтѫ има, защото дописката е тъй дълга щото ще обземе повече отъ половинѫтѫ ни листъ. А работата е за вѣтрѣшни нѣкои прѣпирни и расправи въ Калоферъ, кото разумѣва ся не интересува до толкозъ всичкытѣ ни читатели. Освѣнъ туй като пише толкозъ на дълго едната страна, не ще ли иска и другата да ѭ отговори еще по-надлѣго, и тогазъ вѣстницытѣ трѣба да ся изпълнятъ само ся Калоферскы расправи. Трѣба прочее или по на кратко да ся пише, или по-добрѣ такѫвъ расправи да гледатъ да гы расправятъ тамъ помежду си, и да не излѣзватъ на пазаръ чрезъ вѣстницытѣ, защото освѣнъ че малко полѫзъ могатъ да принесѫтъ по по нѣкога дяже и повече врѣдѫ докарватъ и най-вече когато ся касае до учебнытѣ заведеня.

Погледъ по нашитѣ вѣстницы

СВОБОДА брой 28.

— Отъ Болградъ пишатъ та ѭобѣятъ състоянїето на Българитѣ и ся оплаквамъ отъ изкъ че искали да повѣшатъ училїщата имъ като ний направяни силовъ нашыкы учители. „Българитѣ (казва дописката) сѫ стоѭли за игрочка на всичкытѣ народности; сѣки иска да уничтожава тѣхните права и да ся вѣща въ тѣхнытѣ частни и общественни интереси.» По Болградскытѣ Българи нешатъ да бѫлѫтъ нече игрочка на другы, тѣ ся конатъ да защищатъ правилнытѣ си и да не оставятъ да ся повѣшатъ училїщата имъ Какъ? "Ные, казватъ, ще молимъ канцелятъ да рѣши тоа въпросъ, ще молимъ всѣкытѣ силы, що сѫ подписали Парижскыя трактатъ да разсѫдятъ вашитѣ дѣла и да рѣшатъ вашытѣ Романо-Български въпросъ, ще молимъ Русия да ся застѫпи за насъ, а най-послѣ (сѣдѣ троячото ще молимъ, ще молимъ и ще молимъ), ные ще оставимъ Романия и ще да ся преселимъ въ Русия, въ Турцїя, въ Персїя и пр. — Какъ мислишъ ты, читателю, съ тѫзи начини ще могатъ да нашитѣ въ Румъния съпродѫжатъ да свѣршатъ нѣщо? До колкото азъ знаѭ отъ молѭ и отъ бѣгъ по-добри съюзницы нѣма на тозъ свѣтъ, и за тъй могѫ да кажѫ че съ моленіе и съ бѣганіе въпросъ да рѣшатъ не, ами просеанъ не могатъ срѣщи бия. Тѣ казватъ наистинѫ, че никога нѣма да ся отказватъ отъ народностъта си." Ные сме Българе и учителитѣ по трѣба да бѫлѫтъ Български; ные сме Българе и трѣба да уважаваѭе своята народность така сѫщо, както уважаватъ и романите своѭтѣ. Когато на Евренте е дозволено да пишатъ свои черкови и учїлїща, то трѣба да е дозволено и нашъ. Стига сме матаѭе, — трѣба да бѫдеме съ сѣкото на чисто!" Ето думы сребѫрни и мисли отъ злато; но „мисль е вѣтаръ" а „дума дупкѫ не прѣма" казва народната ни философїя.

— Отъ Цариградъ пишатъ на истый вѣстникъ и ѭ даватъ свѣдѫнїя какво за въпросытѣ тъй и за другы нѣкои нѣща конто не ни изѭвѣятъ въ работѫ. Колкото за въпросытѣ ный що забѣлѣжамы че свѣдѫнїята на дописѫка ся протоечени и истинѫ но не сѫ доточени, т. е. не сѫ точны (ѭо произвеждамы т о ч н о отъ т о ч е н о, което има двѣ значенїя). Тъй напр. но е тоѭо а неточено е тоа що казва дописѫкытѣ че „Европейскытѣ вѣстницы приписвали на народытѣ тоа щото желае Лончу или Дорчо" Да колкото ній знаемъ, желанїето на П. Прѣосв. по въпросытѣ е истото съ желанїето на народа, само отъ единъ страѭ то ѭи непоѭѭа, защото народытѣ нека да желае ваа и да не дава нѣщо, а П. Прѣосв. нека да желае ваа и да зема по нѣщичко, но толкозъ непогрѣшаѭо азъ що бѫжѫ по врѣди, и не можѫ да компромегира П. Прѣосв. защото ако е грѣхъ той е все прѣитъ. А всѣмірнѫ грѣхъ не е единому за сѣкъ Освѣнъ това П. Прѣосв. като най-старъ въ конкесїѭтѣ научилъ е най-добрѣ че „безъ пари нѣщо не варъ," и като прѣдсѣдатель, ти кой отъ дѣ ѭдо отъ него ще, разумѣва се ще бѫдо принуденъ, и той да ѭдо

Но старитѣ наши книжовници произвеждахѫ *въпросъ отъ просо* защото на тѣхно врѣме той ся прѣсѣкано като просо и неможѫжѫ да го сѣ берѫтъ на купъ, но сега по новытѣ книжовници произвождатъ *въпросъ* отъ *просѫ* и за доказателство на тоа произвождатъ че всичкы конто сѫ занѭмали и сѫ занѭмалъ съ въпросытѣ все просѫтъ. И всичкы сѫ разбрали нечо чи рѣшенїе на нашъ нѣма да стане освѣнъ съ дипаѭе. И тъй просеніе отъ единъ страѭ и давѫніе отъ другъ ся спосрѣщатъ и състоятъ едно желанїе за рѣшеніе на въпросъ. А колкото за П. Пр. Г. Доротея той ся вижда да не желае нечо нѣщо, защото но го е чуть нечо никоѭтъ, и, както ся разбира, трѣба да е постигнѫлъ, крайнѫтѫ прѣдѣлъ на желанїята си като е сѣбрѫлъ и зелъ най-послѣ и мѣнцитѣ и тенджеритѣ и сихонитѣ на спромасытѣ отъ Епархїятѫ си, (ако прано казватъ тѫзи конто сѫ оплаквѫтъ отъ него, защото колкото отъ нѣсъ правото е че ный сѫ земени отъ тогозъ человѣка а но сѫ му давали).

Свѣдѫнїята на царградскытѣ дописникъ колкото за сѣвершытѣ диаломитъ че е по разбрѫвалъ и той въпросытѣ сѫ точны, само че сѫ мѫлко на криво источени и но сѫ чиѭ до тоѭ доточены, но кой що отвара тоѭ тефтеръ сега да расправя за неговото точено. Що помоѭнѣ само едно нѣщо, което види ся дописникытѣ да го незнае, защото нищо но помѣнуда за него. т. е. че и другъ единъ дипломатъ изъ нашитѣ же на послѣдѭе врѣмо дойде да шопае и той дѫжорнытѣ си въ търиство на въпросытѣ и показа голѣмѫ ревность да бѫрка и желанїе да по по скоро ся обѫрка. Живѭо!

ПРАВО брой 38.

Свѣршилъ ся *Бѣлѫжѭтѣ на мрѣлото и живото на земѭтѫ*" Философъ като несѣмъ и не обычамъ философуванїята, азъ нѣмѫ да ся мѣсѭѭ въ философскытѣ распрамы между исполнителнытѣ авторы на тѫзи статѭѭ и Г. Икономовъ Като вѣстникаръ обаче азъ исмогѫ да ся несѫрѫ изъ послѣднїтѣ параграѭъ на помѣнатата статїя, понеже ся кесе до вѣстницытѣ: — *Едно нѫщо е тъврдѣ печално* (казве одлосовъ писителъ) Г. *Икономовъ, кѫдѣ доброто и реалното пода принорѫжа на „Турцїя„*. Като непосѣвстны нетаи въ тайнытѣ на философїятѫ, ный неможѫжи да разберемъ никакъ какво е искалъ да каже съ това почтенїйтѣ писатель. Като по-философъ отъ насъ редак. на Право не можѫ да обясни смыслътъ на туй замысловато философско изреченїе? Покаяны го.

— Свѣршили ся вече и *"Безсмѣлѣто на протестантытѣ противу православїето*, и ся свѣрша съ единъ Българскѫ изречена пѣсня противу протестанството, състоящи отъ 142 стиха, достойни на истинѫ да критъ слѫдовѣтѣ на Право. Нѣмѫли сиы честытѣ да станѭтъ Богословци и малко отбрамы отъ Богословїе. Но за грѣховетѣ си негли пѣсни сиы и чели и съчиненѭли и криви-прави стихове сиы писали, тъй що неможемъ каза че не отбрамы съвсѣмъ нѣщо въ пѣснотворството. И тѫзи пѣсень гледащецъ и сѫдящецъ ный сѣдѭо можемъ да кажемъ че ако Г-нъ Кавановъ е тъй силенъ и въ Богословскытѣ си диспутъ както са вижда въ пѣснотворството, поражевїето на протестантытѣ е не минуемо.

Турцїя брой 42.

Статистиката за Македонїя ся продължава и въ тозъ крой отъ коѭто извлечения нѣкои ще направятъ и ный за нашитѣ читатели.

Отъ Татаръ Пазарджикъ нѣкой си ниве че знѫкъ какъ въ село Кораджовци кѫрчѫтъ ся съ заптиѭтѣ бѫтъ извѫрлѫлъ селенитѣ по пистицата и посѣѭ съ пушки и бои ся зачарѫлъ въ градътъ да прѣдадатъ войски. Въ Хаджїя заптиетата ходѫли и изъ село съ голѫ яковци и при най-малки поводы бѫли, сѣчали, като бѫли и разсѣкли главѫтѫ на нѣкого си Ивана. Въ Калугеровцо анѣтѫ какъ заптиѭтѣ бѫли чорбѫдѫтъ съ кѫлиѭ и пъчата дѫнѫщѫ позумъртвѫ заядо бѫли посѣчели на заптиѭтѣ че дѣто бѫли на нѣкъ ѭ искали да имъ служѫ ночче. Одинаѭнїята на селенитѣ по тѫзи мѣста сѫ твърдѣ горѣстны. За въ Пазарджикъ знѫтъ че главото учїлїще было затворено, и че въ промѣжавѫнѫто на лѫмтѣ, работата ся изградѫ тъй щото да ся останѫтъ пакъ остатѫ ами. За да разумѣѭмъ Пазарджичани ный ще имъ кажемъ че не е само у тѣхъ тъй, и че тъй е бѫвало, тъй бѫва и тъй ще бѫде то и въ Пазарджикъ и въ ерѣ дѣто хората ще сѫ достойни да защитѫтъ правото си "Гората не плачи отъ топорътъ, но отъ топорищѫтъ, т. е. отъ себе си„, казва пора нѫщѫ. �ѫ законы да сѫ изучѫтъ отъ исправны и обиди не кѫже че не сѫмъ достойни за сѫзнѫтѫнїе.

Политическытѣ новины прѣзъ тѫзи седмицѫ сѫ бѫдѫ и твърдѣ маловажны, а политическы разсѫждения да правимъ отъ единъ страѭ ся нижамы твърдѣ боси за позитѫкъ, а отъ другъ занимѫнїята сѫ политическы разсѫждѫнїѭ единъ ли [illegible] „нѫта прави пѫта дѣва праздна не стоѭ" Онзи тъй казви и пѫкъ онзи пѫкъ, а ный послѣ работатѫ изѫбѫнѫ съвсѣмъ инакъ.

— Разчуло ся бѣ и даже съ нѣкои увѣрѫванїя че, вслѣдѫвѫтый Бисмарѫ мѣсѫлѫ да въспостави Полского наретно въ полза на Германїя и да даде кѫлостлѫтъ му на Сакснонскытѣ царь. Тъй изѫбѫсѫ и какво просѣ слухъ само не може да не пасѫрѫ дипломатытѣ да мѣсѫтѫ и най вече Русытѣ.

— Новытѣ Пешавский царь изѫвилъ че ная вѫтрѣнїе да ида сѫмъ лично да управѫва войскѫта въ Кубѫ.

— На едно угощенїе въ Петерсбургъ дадено въ честь на Нѣмскытѣ чиновницы на които са дадѫли ордены отъ чинытѣ на св. Георгїя Нѫ мѣсѫ здравицѫ за Нѣмскый Императоръ и изразѫ надѫждѫ че пріятелството което свѣрша тѫзи двѣ имперїи ще ся опѫкѫвѫ въ идущѫтѫ родове, като продолжѫ че тъй пріятелство е най доброто поручительство мирытѣ въ Европѫ. — На посѣвѫдѫкъ разны новости отъ писмы изъ Берлинъ сѫ протесты на чиновника въ Петерсбургъ и формалнытѣ объяснѫнїя между двороветѣ Руский и Руский все си сѫдѫтъ, но можеби да каже нѣкой че тѫзи пріятелства свонеди сѫ и отмѫтрѫ тъй искренни както ся показватъ изъ вѫнъ?

Казватъ че заявленїята конто исказалъ Тіеръ при новото отворѫнїе на Народный сѫборъ произвели голѫмо несогѫасїе въ Берлинъ, Вѣнъ и Римъ. — Гласкалитѣ (коронитѣ прѣобразователи) сѫбирѫ ся противу дѣйствуватъ на Тіеровата политика — Комисїята за увѣрѫванїята прѣдложѫ щото между 20 твѫрдѫнїя въ Сѣверна Франція да ся сѫтворѫ селѫ.

— *Казватъ че днесъ щѫло да бѫде послѣдното посѣщеніе на комисарытѣ което има да направятъ на П. Св. по дѣлото на спогодбѫтѫ.*

— *Н. М. І-ия Енчо II. Кацовъ отъ Варна подарѫва едно годишно печеніе отъ В. Македонїя, за Певческото Дружество въ Руссе.*

Редакторъ и издатель **П. Р. Славейковъ**

---

1) Дописникытѣ по двѣ нѣкои подробности изпѫшли дяже, конто може бы като по слухове сѫбщены и да сѫ прѣувеличены, и пропуѭѭ най-важното: да ни каже кой е причинѫтъ на такѫвъ едно постѫпѫлѣ на отъ Българскыятѣ агы. Това е наистинѫ произволъ и кресѣ но не е разбойничество защото гледамы въ тѫзи работѫ подвѫсны онъ-бащи и заптїета, виждамы еще че той ся закарѫ въ градътъ и и тамъ ся тури въ тъмницѫ, а дописникытѣ не ни явѫ въ какво е бѫтъ обвиненѫтъ тозѫ прѣстѫпникъ въ наказанїето на якого сѫ зели участїе само произволно Стрѣлжанскытѣ войнцы. Р.

2) Тѫзи открытїя сѫ твърдѣ важны и ако и да не бѫдѫтъ всички истинны, то пакъ заслужѫтъ едно строго прѣдпазванїе отъ страна на висшитѣ начальства. Дописникытѣ ся кѫжди наистинѫ да пише надѫло и съ страстъ подъ вѫлѫнїе на сѫрдѣни впечатлѣнїя, но не може и токо тъй безъ никакво основѫнїе да пише; тука все има нѣщо истинно. Р.